

23.05.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@tem.fi
laura.north@tem.fi

Lausuntopyyntö: TEM/877/03.01.01/2014

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä energiatehokkuuslaiksi ja laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkö- ja maakaasumarkkinalain valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Kiitämme mahdollisuudesta lausua. Pidämme esitystä energiatehokkuuslaiksi ja laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkö- ja maakaasumarkkinalain valvonnasta annetun lain muuttamiseksi hyvänä kokonaisuutena. Lisäksi näemme aihealueen erittäin keskeisenä Suomen ilmastotavoitteiden kannalta. Yksityiskohtaisen kommenttimme olemme esittäneet erillisenä liitteenä.

Miimu Airaksinen
Tutkimusprofessori

Jouko Suokas
Executive Vice President

Yksityiskohtaiset kommentit

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä energiatehokkuuslaiksi ja laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkö- ja maakaasumarkkinalain valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

ENERGIATEHOKKUUSLAKI

ENERGIAKATSELMUKSET

Yrityksen energiakatselmuksen ja kohdekatselmusten vähimmäisvaatimukset 8 §.

Energiakatselmuksien perusteluissa (s.5) mainitaan energiatehokkuussopimukset esim. liikenteen osalta. Sopimuksella tavoitellaan tavarankuljetus- ja logistiikka-alalla yhdeksän prosentin parannusta energiatehokkuuteen vuoteen 2016 mennessä. Perusteluihin olisi voinut lisätä myös kannanoton siitä miten näitä ja mahdollisia muita sopimuksia jatketaan.

Energiakatselmuksen pohjana tulisi pyrkiä mahdollisimman paljon hyödyntää tuntikohtaista mitattua tietoa. Tämä antaisi myös hyvää pohjaa rakennuksen omistajille ja käyttäjille tunnistaa energiankulutuksen säästöpotentiaalit. Lisäksi tällainen kannustaisi myös kysynnänjouston potentiaalien tunnistamiseen ja mahdollisuuteen hyödyntää niitä paremmin tulevaisuudessa.

8 § 5 momentissa puhutaan todennetusta laskelmasta, voisiko todennetun laskelman määritellä tarkemmin.

Lakiehdotuksen mukaan ensisijainen kannattavuuden laskentaperuste tulee olla elinkaarikustannusten analyysi. Tällaisia ovat sisäinen korko (internal rate of return, IRR) ja nettonykyarvo (net present value, NPV). Yksinkertaisempi ja lakiehdotuksessa toissijaiseksi määritelty laskentaperuste on takaisinmaksuaika (pay back period PB).

Sekä Suomessa että muissa maissa tehdyissä selvityksissä on korostunut laskentaperusteen merkitys energiansäästöinvestoinnin toteutumisessa. Takaisinmaksuaika ei huomioi rahan ajallista arvoa toisin kuin monimutkaisemmat laskentamenetelmät. Halttunen on löytänyt tilastollisesti merkittävän korrelaation laskentaperusteen ja investoinnin toteutumisen välillä [Halttunen, 2012]. Vastaavia tuloksia raportoivat Härus ja Jackson [Härus, 2009; Jackson, 2010]. Siten takaisinmaksuajan käyttö laskentaperusteena saattaa toimia esteenä sinänsä kannattavan investoinnin toteuttamiselle. Kysymykseen liittyy olennaisesti myös, onko energiansäästöinvestointia arvioimassa talouden ammattilainen, joka hallitsee sofistikoituneet laskentamenetelmät? Halttusen selvityksessä peräti 93 % yrityksistä käytti takaisinmaksuaikaa arviointikriteerinä, joka kuitenkin lakiehdotuksessa määritetään toissijaiseksi laskentaperusteeksi.

Ehdottaisimmekin, että katselmoijien koulutukseen liitettäisiin mukaan valmiudet erilaisten kannattavuuslaskelmien tekemiselle. Toinen mahdollinen

lähestymistapa voisi koskea suuria yrityksiä, jotka ovat lakiehdotuksen mukaan velvollisia tekemään pakollinen yrityksen energiakatselmus. Laki voisi velvoittaa katselmuksen tekvän yrityksen sisällä talousalan asiantuntijan osallistumaan päätöksentekoprosessiin.

Peusteluissa (sivu 22) mainitaan, että energiakatselmukseen tulisi ottaa mukaan suunnitelma tulevista kohdekatselmuksista, ja suunnitelmasta saa poiketa vain erityistapauksessa. Tämä on paljon voimakkaammin sanottu kuin itse pykälässä. Olisi hyvä, että selityksessä todettaisiin myös, että kohdekatselmussuunnitelma laaditaan yhdessä yrityksen kanssa.

Lähteet:

Tuomaala M., Virtanen T., 2011: Energiatehokkuuden mittaamisen haasteet johtamisen näkökulmasta prosessiteollisuudessa, Discussion. Liiketaloudellinen Aikakauskirja LTA 2/11. http://lta.hse.fi/2011/2/lta_2011_02_d5.pdf

Härus N., 2009: Analysing energy efficiency investments in the process industry -Case Sachtleben Pigments Oy. Master's Thesis, Helsinki School of Economics.

Jackson J., 2010: Promoting energy efficiency investments with risk management decision tools. Energy Policy 38 (2010) 3865-3873.

Halttunen, 2012: The role of investment appraisal methods and versatility of expertise in energy efficiency investment decisions. Master's thesis, Aalto University.

MITTAMINEN JA LASKUTUS

Mittarin tarjoaminen loppukäyttäjälle 19 §.

Esityksen mukaisesti kaukolämmön ja -jäähdytyksen käytön seurannan kannalta kulutuksen mittaus kuukausittain on riittävä. Pidämme tätä kuitenkin riittämättömänä. Näkemyksemme on, että mittareita vaihdettaessa kannattaa kaukolämmön ja -jäähdytyksen osalta siirtyä tuntiluentaan. Tämä auttaisi tulevaisuudessa myös paremman rakennusten toimivuuden kokonaiskuvan arvioinnissa esimerkiksi energiakatselmuksissa.

Tuntipohjainen mittaus auttaisi kehittämään myös kuluttajille suunnattuja palveluita jotka tehostaisivat energian käyttöä ja mahdollisesti ohjaisivat sen kuluttamisen ajankohtaa.

LAKI SÄHKÖMARKKINALAIN MUUTTAMISESTA

Verkon kehittämisvelvollisuus, 19 §

Kohdassa 6) todetaan, että sähköverkon tulee toimia energiatehokkaalla tavalla. Perusteluissa energiatehokkuutta kuvataan myös DER-toimenpiteillä (kysynnän jousto, hajautettu tuotanto, energiavarastot), vaikka kyse on eri asiasta. Kysyntäpuolen toimet eivät aina ole, eikä niiden tarvitse ollakaan, energiatehokkaita, joten lain ymmärrettävyyttä parantaisi termistön johdonmukainen käyttäminen. Esimerkiksi perusteluosion sivulla 14 puhutaan energiatehokkuusvaatimuksista sähköverkon verkkopalvelun myyntiehdossa ja hinnoittelussa, vaikka siinä juuri tavoitellaan DER-toimenpiteitä, jotka sinänsä ovat erittäin kannatettavia. Energiatehokkuutta

voidaan edesauttaa nostamalla verkkotariffissa energiapohjaisia hintoja, mutta se ei ilmeisesti ole kohdan tarkoituksena.

Kommenttimme liittyy siis termistön yhdenmukaisuuteen. Pidämme sekä energiatehokkuutta että DER toimenpiteitä kumpiakin erittäin tärkeitä ja kannatettavina.

Liittämisvelvollisuus 20§

3 momentti: energiatehokkuusdirektiivin liitteessä XII 24 kuukauden yläraja koski tuotantoa. Sähkömarkkinalain 20§ ei kuitenkaan eroteta tuotantoa ja kulutusta, joka voi aiheuttaa epäselvyyttä tulkinnassa. Sivun 34 perusteluissa tätä voisi tarkentaa ja korostaa sitä, että 24 kk ei ole normaalitapausten (esim. omakotitalo lähiössä) maksimi vaan vaikeasti määritettävien tapausten maksimi.

LAKI SÄHKÖ- JA MAAKAASUMARKKINOIDEN VALVONNASTA

Energiaviraston tehtävät kansallisena sääntelyviranomaisena 6§

s. 34 viimeinen pykälä (6§): Perusteluissa puhutaan kysyntäpuolen resurssien osallistumisesta vähittäismarkkinoille . Kyse on paljon laajemmasta osallistumisesta eli osallistumisesta järjestäytyneille sähkömarkkinoille

Lisäksi huomiomme kiinnitti muutamia pienet painovirheet:

s. 14, 3. kpl: Suomen energiakatselmusjärjestelmä on toivonut hyvin. PITÄISI ehkä olla: toiminut hyvin.

s. 24 11§ toinen kappale viimeinen lause; ”yrityksen” esiintyy kahdesti.

s. 31 Selityksistä on jäänyt pykälä 27 pois (vaikuttaa myös loppunumerointiin)

s. 46 27§ 1 momentti kohdat 2 ja 3: kuluttajaryhmittäin ja asiakasryhmittäin, tarkoituksellista, vai vahingossa eri termit? [Selitysosio siis puuttui, mikä vaikuttaa osion selkeyteen]

s. 47 29§ kohta d). Ylimääräinen ei: ...,eikä kaukolämpöverkon läheisyydessä ei ole ...

